

En redogörelse för den nya förordningen om investeringsavgift

av revisionsintendent Sture Lundell.

Riksdagen har i början av februari månad detta år antagit två förordningar om investeringsavgift. Dels en förordning om investeringsavgift för år 1955 (SFS 19/1955) och dels en förordning om avgift vid investering i motorfordon år 1955 (särskild investeringsavgift) (SFS 21/1955). (Även tillämpningskungörelserna till dessa förordningar föreligga i svensk författningssamling SFS 20/1955 respektive SFS 22/1955.) Endast förordningen om investeringsavgift för år 1955 skall emellertid tillämpas av beskattningsnämnderna.

Förordningen om investeringsavgift för år 1955 innebär att en avgift — investeringsavgift — skall uttagas då rörelseidkare och jordbrukare under år 1955 gör vissa investeringar i byggnader och inventarier i rörelsen eller jordbruket. Avgiften utgår med 12 procent å kostnaderna. Förordningen bygger i allt väsentligt på 1951 års förordning om investeringsavgift, vilken förordning tillämpades för beskattningsåren 1952 och 1953. En ingående redogörelse för denna förordning lämnades i nr 12 år 1952. Den redogörelse för den nya förordningens bestämmelser, som i det följande skall lämnas, kommer därför att inskränka sig till en genomgång av huvuddragen i förordningen och endast nyheterna i förhållande till 1951 års förordning kommer att mera ingående behandlas.

Den nya förordningen är ettårig. Avgift utgår för investeringar under år 1955

och deklaration för taxering till investeringsavgift skall avgivas år 1956. Endast om en rörelseidkare eller jordbrukare lägger om räkenskapsår med påföljd att han år 1956 icke taxeras till statlig inkomstskatt eller taxeras till dylik skatt men för ett räkenskapsår, som omfattar kortare tid än tolv månader, kan taxering ifrågakomma år 1957 eller såväl 1956 som 1957. Av förarbetena till lagstiftningen framgår, att det icke är helt uteslutet att förordningen kan komma att få förlängd giltighetstid, därest den ekonomiska utvecklingen gör detta angeläget. Förslag härom torde väl i sådant fall komma att föreläggas eventuell höstriksdag.

I vissa undantagsfall kan taxering till investeringsavgift enligt 1951 års förordning ifrågakomma år 1956. I sådant fall skall taxering enligt den nya förordningen icke ske för samma investeringar.

Liksom då fråga var om 1951 års investeringsavgift är stat och kommun undantagna, likaså vissa statliga monopolbolag, vissa kommunägda bolag och ekonomiska föreningar ävensom vissa ideella organisationer.

Den nya investeringsavgiften riktar sig mot samma slag av investeringar som 1951 års förordning.

För *jordbrukare* drabbar sålunda avgiften investeringar i ny-, till- eller ombyggnad ävensom reparation och underhåll av ekonomibygnader. Likaså utgår avgift vid förvärv av döda inventarier med en varaktighetstid av mer än tre år och även

när förbättringsarbeten göras å dylika inventarier.

För *rörelseidkare* utgår avgift vid investering i fastighet, som är avsedd för stadigvarande bruk i rörelsen. Avgift utgår vid förvärv av byggnad samt vid investeringar i form av grundförbättring å fastighet, ny-, till- eller ombyggnad ävensom reparation och underhåll av byggnad. Även rörelseidkare får erlägga avgift vid förvärv av döda inventarier med en varaktighetstid av mer än tre år och när förbättringsarbeten göres å dylika inventarier. För rörelseidkare, som äger naturtillgångar såsom gruvor, stenbrott, etc. utgår även avgift å sådana exploateringskostnader, vilka icke omedelbart avdragas som kostnad i den löpande driften.

I överensstämmelse med 1951 års bestämmelser utgår avgift i vissa undantagsfall i förvärvskällan *annan fastighet* nämligen när intressegemenskap råder mellan fastighetsägaren och den som driver rörelse i fastigheten. Intressegemenskap, som här avses, kan föreligga mellan en bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag och sådan medlem i föreningen eller aktieägare i bolaget, som driver rörelse i föreningens eller bolagets fastighet. Oavsett om sådan intressegemenskap föreligger skall dock en bostadsförening eller bostadsaktiebolag, vars verksamhet utslutande eller huvudsakligen består i att åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare bereda bostäder i föreningens eller bolagets fastighet, icke erlägga avgift. Sådan förening eller sådant bolag är nämligen undantaget från förordningens bestämmelser enligt särskilt stadgande i 1 §. Sådan undantagsbestämmelse saknades i 1951 års förordning.

Investeringar i bostäder går fria med undantag för reparation och underhåll av

personalbostäder i förvärvskällan rörelse.

Då fråga är om reparations- och underhållsarbeten utgår avgift endast å den del av kostnaden som överstiger, i jordbruk, 1 procent av (i regel) taxerade jordbruksvärdet och, i rörelse och annan fastighet, 2 procent av (i regel) taxerat byggnadsvärde. Ej heller detta utgör någon nyhet jämfört med 1951 års förordning.

Undantagsbestämmelserna i 1951 års förordning återfinnas även i 1955 års förordning. Sålunda gäller vissa undantag, då tillgångar förvärvas i samband med övertagande av jordbruk eller rörelse, då statligt bidrag eller lån erhållits för viss investering, då det gäller ersättningsanskaffning på grund av att tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller annan katastrofanledning eller på grund av tvångsförsäljning, då investeringen väsentligen tillkommit för civilförsvars- och beredskapsändamål och då fråga är om investeringar för produktion och distribution av elektrisk kraft.

Vid direkt byte av likartad tillgång gäller även samma bestämmelser som i 1951 års förordning nämligen att avgift endast utgår å mellanskillnaden.

Icke heller ifråga om tidpunkten när en investering skall anses verkställd innehåller 1955 års förordning några nyheter. Då fråga är om jordbrukare med bokföringsmässig redovisning och om rörelseidkare, skall investeringen anses verkställd när ett arbete är avslutat och när inventarier är levererade. Undantag gäller, liksom i fråga om 1951 års förordning, för förvärv av fastighet i rörelse, vilken investering anses verkställd då kontrakt om köpet undertecknats, och för reparationsarbeten och exploateringsarbeten avseende gruva etc., där avgiften beräknas å kostnaden för under beskattningsåret utförda

dylika arbeten. Då fråga är om jordbrukare, som redovisar inkomsten av jordbruket enligt den s. k. kontantprincipen liksom då fråga är om sådan investering i förvärvskällan annan fastighet, som kan föranleda avgift, utgår avgiften å den under beskattningsåret kontant utbetalade ersättningen för avgiftspliktiga investeringar. Undantag gäller även här för investering i form av köp av annan fastighet, vilken investering skall anses verkställd när köpekontraktet undertecknats.

Till *nyheterna i 1955 års förordning* hör att investeringar, som göres i filial i utlandet och investeringar som göres i och för fullgörandet av entreprenadåtaganden i utlandet, gå fria. Särskilt stadgande härom har intagits i 4 §.

En annan nyhet är att förvärv av tillgång, som sker enligt bestämmelserna i 7 § förordningen om fondskatt, inte heller skall föranleda avgift.

Sådana motorfordon, som drabbas av den särskilda investeringsavgiften, är fritagna från den allmänna investeringsavgiften. På grund härav utgår icke avgift på de investeringar, som jordbrukare eller rörelseidkare gör i form av personbil, sådana med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil, vilkens tjänstevikt icke överstiger 1.800 kilogram, eller sådan motorcykel för vilken registreringsskyldighet föreligger, men jordbrukaren eller rörelseidkaren får i stället erlagga den särskilda investeringsavgiften, när han registrerar äganderättsövergången hos länsstyrelsen. Investeringsavgift enligt samma grunder som för övriga tillgångar i jordbruk och rörelse utgår däremot när jordbrukare eller rörelseidkare förvärvar bussar, traktorer, jeepar, mopeder, lastbilar med flak och *tyngre* last-

bilar, som är försedda med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri.

Det avgiftsfria bottenbeloppet, som i 1951 års förordning var 10.000—15.000 kronor, är i den nya förordningen för samtliga fall 20.000 kronor.

Avgiften utgår med 12 procent och avgiften är avdragsgill vid inkomsttaxeringen på samma sätt som gällde för avgiften enligt 1951 års förordning. Avgiften upptages å slutskattsedeln på grund av 1956 års taxering och kan således föranleda kvarskatt och eventuellt kvarskatteränta för den jordbrukare eller rörelseidkare, som icke inbetalar preliminärskatt för 1955 med sådant belopp att denna skatt täcker såväl inkomstskatten för nämnda år som investeringsavgiften.

I princip utgår avgift på alla investeringar i byggnader och inventarier under 1955 men genom övergångsbestämmelserna göras väsentliga undantag.

Sålunda undantages förvärv av byggnad om köpekontraktet undertecknats senast den 15 januari 1955. Vidare undantages investering i fastighet, för vilkens utförande byggnadstillstånd meddelats senast nämnda dag. Med byggnadstillstånd förstås emellertid annat tillstånd än sådant som lämnats för fortlöpande reparations- och underhållsarbeten.

Enbart den omständigheten att arbetet påbörjats före den 16 januari 1955 eller att avtal om arbetet träffats före nämnda dag undantager icke från avgift. Däremot utgår avgift endast på den del av kostnaden för investering i form av grundförbättring å fastighet, ny-, till- eller ombyggnad eller reparation och underhåll av byggnad, förbättringsarbete å inventarier eller arbete avseende exploatering av naturtillgångar, som är hänförlig till arbeten utförda efter den 15 januari 1955. Här

måste således ofta ske en fördelning av kostnaderna, som i vissa fall kan föranleda stora svårigheter. Dessa svårigheter har uppmärksamrats i propositionen, där följande uttalande gjorts:

”Detta gäller sålunda grundförbättring å fastighet, ny-, till- och ombyggnad av byggnad och förbättringsarbeten å inventarier. För dessa fall synes böra föreskrivas att investeringskostnaden till den del den ligger i tiden före den 16 januari 1955 blir fri från avgift. Avgift bör däremot utgå på de löne- och andra kostnader som föranledes av arbeten utförda efter den 15 januari 1955, liksom på kostnaden för sådant material m. m. som kommit till användning vid utförandet av dessa arbeten. Är fråga om arbeten utlämnade på entreprenad, bör avgift beräknas på den del av entreprenadsumman, som kan antagas belöpa på de av entreprenören efter den 15 januari 1955 utförda arbetena. En sådan uppdelning av investeringskostnaden före och efter en viss tidpunkt, främst då fråga är om arbeten utlämnade på entreprenad, kan självfallet vara svår att verkställa. Den som vill åberopa sig på bestämmelsen får emellertid göra den utredning som är möjlig. Fördelningen torde i många fall få göras schematiskt och grundas på uppskattningar. Taxeringsmyndigheterna bör här inte uppställa krav på alltför ingående bevisning.

Då fråga är om reparationer och underhåll av byggnad och om arbeten avseende exploatering av gruva m. m., uträknas investeringsavgiften — om inkomsten beräknas enligt bokföringsmässiga grunder — på den kostnad, som belöper på beskattningsåret. Även för dessa fall synes kunna föreskrivas att investeringskostnaden t. o. m. den 15 januari fritages från avgift.”

Då fråga är om förvärv av inventarier går investeringen fri om skriftligt avtal om leverans träffats senast den 15 januari 1955. Med skriftligt avtal förstås därvid icke endast ett formligt köpekontrakt utan

även ett genom brev eller telegram el. dyl. bekräftat avtal.

Såsom tidigare nämnts skall förordningen om avgift vid investering i motorfordon år 1955 (särskild investeringsavgift) icke tillämpas av beskattningsnämnderna. Den särskilda avgiften, vilken ofta brukar kallas bilaccisen, uttages av länsstyrelsen under år 1955 vid registrering av äganderättsövergång avseende vissa slag av motorfordon. Motorfordon som drabbas av bilaccisen är, såsom förut nämnts, personbil, sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil, vilkens tjänstevikt icke överstiger 1.800 kilogram eller sådan motorcykel, för vilken registreringsskyldighet föreligger. Bilaccisen drabbas icke endast motorfordon av sådant slag, som användas i jordbruk och i rörelse, utan även dem, som användas för personligt bruk.

Den särskilda investeringsavgiften utgår med belopp som varierar med tjänstevikten, men avgiften har avvägts så att densamma för en ny bil i princip skall motsvara 10 procent av inköpspriset. Avgiften blir mindre ju äldre bilen är och för 1945 och tidigare års modeller är avgiften endast 10 procent av motsvarande avgift för bil av senaste årsmodell.

För motorcyklar är avgiften, om tjänstevikten är högst 75 kilogram, 150 kronor, om tjänstevikten är högre men ej överstiger 160 kilogram, 200 kronor, samt vid högre tjänstevikt, 300 kronor. Även avgiften för motorcyklar minskar ju äldre motorcykeln är.

Den särskilda investeringsavgiften uttages inte vid registrering av äganderättsövergång genom arv eller testamente. Ej heller uttages avgift, då en ägare av bil eller motorcykel flyttar och med anledning